

šolah uči slovenski jezik, nikakor ni pretirano. Gospôda moja! učiti se ga moramo, in če nam je tudi materni jezik, učiti se ga moramo, kakor se ga povsod uče, bodi-si Nemeč ali Lah ali kdor koli. Zato težimo tako po nauku v šolah, ker vidimo, da mnogi gospodje uradniki ne razume slovenskega jezika. Naj se povrnem zdaj k omenjeni historici nazaj. Narodno društvo „Slovenija“ je podalo okrajnemu glavarju okolice ljubljanske pismo v slovenskem jeziku, v katerem je prosilo za dovoljenje tabora na Vižmarjih. Odgovor okrajnega glavarja na slovensko pismo bil je prav po §. 19. — nemški. Celo društvo, gospôda moja, celo društvo je prosilo za tabor; prošnje pismo sta bila podpisala po družbinah pravilnih predsednik in tajnik, — al okrajni glavar ni razumel tega pisma, kajti dovoljenje njegovo, njegov odpis, se je glasil vse drugače; posamezni osebi je dal dovoljenje, ktera ga ni prosila za to, in to osebo toži zdaj okrajni glavar, — osebo, ki ga nikoli ni prosila, kajti le društvo „Slovenija“ ga je prosilo, ki tudi po svojih statutih ima pravico napravljati tabore. (Čudež.) — Najlepši pa je tretji akt. Tretji akt je pa ta, da okrajni glavar ljubljanske okolice toži osebo, rekoč: Jaz nisem dal dovoljenja za „tabor“, jaz sem le dal dovoljenje za „Versammlung unter freiem Himmel“ (gromoviti smeh). Gospôda moja! sodite sedaj sami, ali ni okrajni glavar ljubljanske okolice spal cele dve leti, ko se je toliko slišalo, da so v vseh okrajih na Slovenskem tabore napravljali? Ali on pravi: „ti si grešnik, jaz nisem dal dovoljenja za „tabor“, ampak za „Versammlung unter freiem Himmel“. In še „Tagblatt“, naš ljubeznjivi „Tagblatt“, ki z nami v vsem tako ljubeznjivo ravná, da ni nobenega tabora v nemar pustil, ampak vsacega opisal tako ali tako, kakor mu je ukazalo, imenoval je te narodne shode zmirom „tabor“. Samo okrajni glavar ljubljanske okolice misli, da tabor je vse kaj drugega, — menda crimen laesae majestatis! Za Boga! gospôda moja, če bomo take gospode v uradih imeli, ki slovenski jezik tako nič ne razumejo, gotovo da bodo angeli že trobentali sodnjemu dnevu in še §. 19. ne bomo imeli! Po vsem mislim, da sem dokazal, gospôda moja, da nam je potreba postave, prav odločne postave, kako naj se v uradnih ravna. Zato priporočam ta predlog svoj; saj je v pravici vtemeljen in mora obveljati tudi za narod naš, — če ne, bode v kanceliji on še zmirom mučenec!“

Govoru dr. Bleiweisa odgovarja c. k. deželni predsednik in med drugim pravi, da je napačna misel, ako kdo meni, da vlada hoče nemški jezik v šolah in uradnih; ona le to hoče, da se odločba učnega jezika prepusti deželnemu šolskemu svetovalstvu po zaslišanju tistih, kateri šolo zdržujejo. To je spoštovanje avtonomije občinske. Od deželnega šolskega sveta pa se ni bati, da bi hotel ponemčevati šole. Po predlogih dr. J. Bleiweisa bi ukaz veljal namesti svobodne določbe. Res je, da se v uradnih cesarskih ne uraduje povsod tako, kakor bi treba bilo; al ozirati se je treba na razmere dandanašnje in na pogoje časa, na ktere je vezan vsak razvitek ljudske omike. Tudi poslednji čas sem zapovedal vsem političnim uradnikom, da se imajo ravnati po ukazu od leta 1867. Nikar, gospôda ne mislite, da vlade ni resna volja vresničiti ravnopravnost narodno. Naravna potreba je tista moč, ktera predere vse ovére.

Poslanec Dežman je poročal o zidanju novega poslopja za realko, ki ga hoče dovršiti kranjska hranilnica na lastne stroške. Zbor je velikodušnemu sklepu izrekel očitno zahvalo.

Ko je dr. Zarnik utrdil svoj predlog, naj deželni zbor sklene, da se v prihodnje volita deželni glavar in

njega namestnika po zbornici, in je bil predlog, da se ta njegov predlog izroči ustavnemu odseku v predpovetovanje, sprejet z 17 glasovi zoper 10, se vzdigne poslanec Kromer, rekši, da to glasovanje ni veljavno, ker predlog ni bil sprejet z dvema tretjinama, in ko ga dr. Costa zavrne, da 2 tretjin ni treba, ker tû ne gré še za prenarodbo ustave, ampak le za to, da se predlog izroči odseku v posvetovanje, o katerem še ni gotovo, da se predlog dr. Zarnikov sprejme, je ves razkačen začel Kromer protestovati, in ko se še dr. Kljun vmes vtakne, pa Svetcu v tem viharju beseda uide: „ali ste ob pamet, gospôda?“ se je začel tak ropot na nemški strani, da je vse vprek letelo, in s protestom pobegnejo nemški gospodje iz zbornice, češ, da se nočejo dati strahovati! Ali pa se to pravi strahovati, ako večina stoji na ustavni podlagi, tirja kar je pravo? Ako nemški gospodje ne znajo ustavnih predpisov, žalostna jim majka! Da so v manjšini, tega ni večina kriva; da bi pa se večina dala strahovati od manjšine, to bi bil narobe svet!

## Dopisi.

**Iz Koroškega.** (*Delitev premij bikom. Slovensko politično društvo.*) Delile so se že premije v marsikterih okrajih; v Velikovec so dva prignali in oba sta prejela premije. Da se je tako malo bikov prignalo, temu je vzrok ta, da so le biki pingavskega in pa marijahofskega plemena premije dobili. Sicer pa je tudi velika težava prignati junice, ker v ta posel je treba najmanj dveh ljudi, to pa prizadene stroškov precej. Naj bi kmetijska družba kako odškodnino blagovolila dati takemu gospodarju, čegar živina darila ni dobila. — Pretekli mesec se je v Celovcu izbralo več slovenskih rodoljubov, da bi napravili slov. politično društvo za brambo narodnih pravic. Imé društvu bode „trdnjava“ in stopi v življenje brž, ko se pravila napravijo in potrdijo. Dobro!

**Izpod Babjega zoba.** (*Potres. Potovanje. Narodnost.*) Danes 13. dan t. m. 35 minut po 6. uri zjutraj, se je slišalo pri nas podzemeljsko bobnenje, ki je trajalo okoli šest do osem trenutkov; na to butne tako močno, da so večje reči v izbi prav hudo škrnile, in bolj lahke, se nekoliko premaknile. — 30. dne u. m. sva romala z „Matičetom“ k Savici. Ko zagledam krasno mavrico nad slapom, nehoté sem se spomnil, kako Nemci nam Slavjanom, lepo-zbarvane reči obetajo, kadar zahtevamo svoje pravice, — a slednjič se obče naše prošnje in una obetanja v peno sprše. Brez zamere gospod! vašega „Raunigga“ na belem marmorji pri Savici ni več. Tû ni kraj, kjer se slovenska imena kvarijo. Zdaj stoji tam slovenski V.... mesto prejšnjega. — Drugi dan, to je 1. oktobra, kreneva po stezi čez Belo polje proti Triglavu. Plazé se po strmim skalovju imela sva (s tovaršem) mrzlo vojsko s Krivcem. Kadar sva slišala, kakor bi kdo nagloma platnen robec raztrgal, sva zaupila drug na drugega: drži se, da se ne prekucneš čez! Srečno sva priplazila na vrh orjaškega Triglava. Predno odideva, vsklikneva navdušeno: Živela Slovenija! — Tukajšnji kraji so v ozir narodovega čustva za slovensko reč še žalostni prizori. Se vé, kadar se bo naš nemški Mihel zdramil in skobacal s postelje, propala bode vsa nemškutarija po Kranjskem. Na Notranjskem: na Pivki, v Razdrtem, v Bistrici in Ipavi, ondi sem videl, kako živo jim srce bije za domovino našo, — slava takim rojakom Notranjcem!

Jožko.

**Iz Železnikov** 13. okt. — Danes zjutraj kmalu po 5. uri nas je probudil iz spanja precej močni potres. Zibanje zemlje čutilo se je nekako od juga proti se-

veru. Da bi taka sila trpela dolgo, ne vem, kako bi bilo z zidanimi poslopji; že samo žvenketanje okenj pri tej priliki je kazalo precej veliko volje, napraviti steklarju kaj dela. Bog nas varuj tacih in enakih natornih prikazni! — Poljski pridelki se v naši okolici letos niso nič kaj dobro obnesli. Najbogatejše so rodili travniki; vse drugo pa, razun zelja, ki je tudi dovolj dober pridelek dalo, ni nič kaj zadovoljilo v mnogih potrebah zdihajoče ljudstvo. Sadja je obetala spomlad prav obilo; al pridelalo se ga je komaj toliko, kolikor se ga zasproti pri domačijah pojé. Da bi bila vsaj zima za naše kraje za zaslužek kaj boljša, kakor so sem ena leta bila. Fužinskim okolicam daje namreč dober saninec o zimskem času toliko ali pa še več zaslužka, kakor vsaka druga letna dôba. — Pretekli teden je pogorel nasamni kajžar Hvalček blizo našega Jesenovca. Kakor se skor z gotovostjo soditi more, je bil ta požar delo hudobne roke, in bili bi brž ko ne še vsi hišni in tudi živina zgoreli, ko bi jesenoški fužinski delalci, ki so prvi nesrečo zapazili, ne bili urno na pomoč prihiteli. Najdlji so namreč že poslopje v plamenu, hišni pa so še vsi brezskrbno spali. Pogorelec ni bil zavarovan, pač je pa le toraj zopet novi klic potreben: Posestniki, ne bodite s svojo varčnostjo (ali pa z nerodnostjo) tako abotni, da bi si za mali denar ne zagotovili zdatne pomoči v velikih in vedno bolj pogostnih nesrečah ognja in požarov! Marsikdo se je že o tacih prilikah praskal za ušesmi, pa — prepozno in zastonj. Toraj: kdor ni zavarovan, naj pazi! Z Bogom!

J. Levičnik.

**Iz Tomaja na Krasu** — piše „Jadr. Zarja“, da je 10. dne t. m. dekan in častni korar gosp. Anton Ukmar, vrli domorodec, slovesno praznoval petdesetletno obletnico svoje nove maše. O takih prilikah se vidi, kako je prosto ljudstvo vse navdušeno za cerkvene slovesnosti, in svojim duhovnikom še vedno zvesto vdano, ter jih baš ko svoje očete spoštuje. Zbralo se je mnogo ljudstva iz vseh bližnjih krajev, k tej nenavadnej slovesnosti. Počastili so zlatomašnika sam prevzvišeni škof g. dr. Jernej Legat, kanonici tržaškega kapitela in mnogo drugih duhovnov. Iz Ljubljane je prišel g. dr. Orel, ki v ljubljanskem mestu dela čast svojej domačiji, sivemu Krasu. Prišel je iz Ipave grof Lantieri; iz Lazic znani cerkveni pesnik g. J. Bilc; iz Gorice prof. bogoslovja g. St. Kociančič; iz Sežane so bili z okrajnim glavarjem g. A. Polajem še drugi gospodje okrajnega urada, in duhovništvo cele dekanije. Kaj ganljivo so že tri dni pred zvonovi cerkve sv. Petra pred Taborom oznanovali veselo slovesnost. Bile so izpostavljene zastave, možnarji so pokali, godba veselo godla. Pred mašo je imel preč. g. Fr. Cebular, povirski župnik, tehten govor o visoki časti duhovnov in spoštovanju, ktero smo jim dolžni. Pri maši sta zlatomašniku stregla dva Tomajca: preč. gg. Fr. Černe in Fr. Učman. Po maši je bil slovesen obed, kterege se je nad 60 oseb vdeležilo. Med obedom so se razdelili pesniški izdelki latinski in slovenski, ki so se nalašč za ta dan na čast zlatomašniku pripravili, ter kakor domače in tuje cvetice omizje krasili. Mnogo se je nazdravljalo pri obedu, in se veselo prepevalo do poznega večera. Znesli so se posebno štiri z gosp. dr. Orelom iz Ljubljane došli pevci. Ko so se gostje proti 7. uri razšli, gotovo vsi so bili ene misli in želje, da Bog ohrani še mnogo let zdravega in čvrstega preč. gosp. Antona Ukmarja, 73letnega starčeka, pravega duhovnega očeta Tomajskega!

**Prem.** — Svitla cesarica Karolina Avgusta je blagovoljno podarila tukajšnji farni cerkvi 500 gold.

**Iz Postojne.** — Beseda, ktero napravi v nedeljo 24. dne t. m. zvečer čitalnica, se bode vršila po sledečem programu: 1. zbor: Slovan; 2. tombola; 3. deklamacija: prisega Vili; 4. zbor: radost lovca; 5. šaloigra: To sem bil jaz. K tej besedi vabi vljudno

o d b o r.

Semenj sv. Luka v Postojni je preložen letos na 26. dan t. m.

**Iz Ljubljane.** — Včeraj je bila vdruhič volitev predsednika in podpredsednika kupčijske zbornice; in to zarad tega, ker se ni dan volitve ministerstvu naznanil, kar se mora zgoditi pri volitvah predsednikov v novih zbornicah. Ministra pooblastenec, gosp. knez Metternich, izreče po govoru zadevajočem važnost zbornic trgovskih in obrtnijskih, da je zbornica ustanovljena in potem prevzame gosp. J. Blaznik predsedništvo. Volitev se je vršila tako kakor prvič, zopet sta bila gosp. V. C. Zupan (z 15 glasovi) in gosp. Horak (s 15 glasovi) voljena.

— Veliki posestniki so si grofa A. Auersperga, c. kr. okrajnega predstojnika v Litiji, za svojega poslanca v deželni zbor izvolili.

— Iz Kranja nam je došla prežalostna novica, da je 18. dne t. m. po kratki bolezni umrl dobroznani slovenski pesnik (pesnik „Naprej zastava slave“) gosp. Šimen Jenko, še le 35 let star. Danes popoldne je pogreb.

— „Tagblatt“ je včeraj spet prav žolc svoj izlival na gosp. Svetca, češ, da se je zameril Kočevarjem, in na gosp. Lipolda, da se je zameril Idričanom; pravo je pa le to, da je „Tagblatt“ strašansko hud zato, ker ne hodita — krive poti. Divjanje g. Schreya v Kamniku pa hoče „Tagblatt“ zagovarjati s tem, da laži kuje, in dr. Kljun-u bi nezaupnice, ki ju je dobil od veljavnih strani, rad izbrisal s tem, da naznanja, da mu je nekih 147 neimenovanih Ljubljančanov zaupnico dalo. Nobena živa duša ne bi se brigala za dr. Kljuna, ako bi se ne bil izneveril tistim, ki so ga v zbor poslali in katerim je poštenje zastavil, da bode stal na njihovi strani. Naj ga volijo tako imenovani „liberalci“, potem pa bode konec besedi. Dokler pa ima mandat od slovenske strani, ne bode nevolje konec. To je parlamentarična pravica!

### Žitna cena

v Kranji 18. oktobra 1869.

Vagán pšenice 5 fl. 50. — rži 3 fl. — ječmena — fl. — ovs 1 fl. 90. — soršice 3 fl. — ajde 2 fl. 60. — prosa 2 fl. 60. — krompirja 1 fl. 30. — fižola 3 fl. 54.

### Žitna cena

v Ljubljani 16. oktobra 1869.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 80 — banaške 5 fl. 50. — turšice 3 fl. — soršice 3 fl. 26. — rži 2 fl. 90. — ječmena 2 fl. 60. — prosa 2 fl. 70. — ajde 2 fl. 80. — ovs 1 fl. 80 — Krompir — fl. —

### Kursi na Dunaji 19. oktobra.

5% metaliki 59 fl. 50 kr. Ažijo srebra 120 fl. 35 kr.  
Narodno posojilo 69 fl. — kr. Cekini 5 fl. 85 kr.

### Loterijne srečke:

V Trstu 16. oktobra 1869: **60. 71. 31. 26. 51.**  
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 30. oktobra 1869.